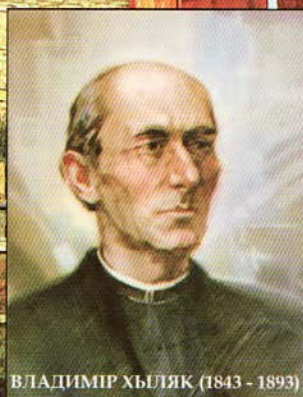

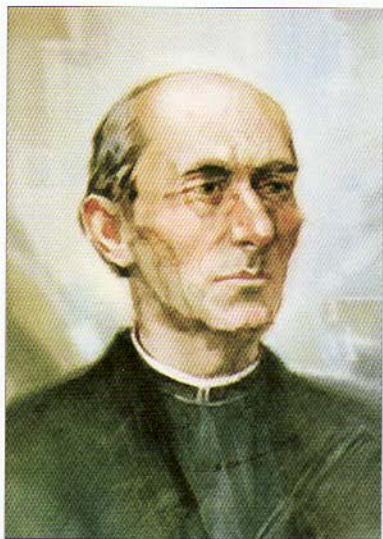
ЛЕМКІВСЬКИЙ РІЧНИК 2013

ВЛАДИМІР ХУЛЯК (1843 - 1893)

БОГДАН ГОРБАЛЬ

Священник Владимир Хыляк (бортнянський період письменника)

В 1870 році бортнянську парохію переняв отець Владимир Хыляк.¹ Вродив він ся 27 липця 1843 рока в родині священника Ігнатія Хыляка (1808-1890) пароха в Вірхомлі Великій. Тот зас был сыном Микыты? (Niceta) і Марії Трохановской з Білцаревої (?). В другым році жытя Владимир Хыляк стра- тил маму, Єфрозину з Париловичів (1813-2 IX 1845), котрой родичами были священник Іоанн Парилович (1779-1838), парох в Вірхомлі і Domicella Czyrniańska.²

Владимир Хыляк вчыл ся в ниж- шій гіманзії в Новым Санчы

¹ Про отца Хыляка писали: А. Пыпин, "Особый русский язык," *Вѣстник Европы* nr 11 (Москва, 1888): 354-372; О.А. Мончаловский, "Владимир Игнатьевич Хыляк (Иероним Аноним)," в *Последния произведения В.И. Хыляка* (Львов, 1894): 5-19; Євген Федоренко, "У вінок пам'яті співця Лемківщини," *Лемківщина* 15:3 (Clifton, N.J., 1993): 18-20; Олена Дуць-Файфер, "Владимир Хыляк," *Лемківський календар 1993* (Krynica-Legnica, 1993): 40-47; Andrzej Ksenicz, "Wołodymyr Chylak – zapomniany dziejopis beskidzki," в: Marian Ściepuro, ред., *Literatura Słowian Wschodnich: tendencje rozwojowe i przewartościowania* (Zielona Góra, 1999): 123-131; Іван Красовський, "Володимир Хыляк – співець зелених Бескидів," *Лемківський календар 2003* (Львів, 2003): 51-60.

² Знимку з книги народжених Вірхомлі де згадує ся народжыня Владимира Хыляка і інчы джерельны материалы про тоту парохію передал мі Jim Stamm. Од него походять тіж неомало вшыткы генеалогічны інформації про родинны повязаня о. Владимира Хыляка. За вшытко тото йому ту красьні дякую. Бортнянськы метрыкальны книги придбал і поділил ся нима зомном Alan Doyle Horbal за што йому барз дякую.

(1841-1885)⁵ тіж остали священниками (четвертий брат гмер молодю) а обі сестры оддали ся за пізнійшых священників. Йоанна была женом отця Тита Дуркота (1837-1894),⁶ а Марія отця Михала Рьдзая (1822-1892).⁷ Третя сестра Олена (вр. 1845) гмерла молодю. Гордил ся певно отец Ігнатий своїма дітми.

Спомнийме тіж што отец Владимир Хыляк был двоюрідным братом суспільного і політичного діяча отця Гавриіла Гнатишака (1850-1916)⁸ і такой уйком др Ореста Гнатишака (1887-1942), предсідателя Лемко-Союза (сына о. Гавриіла і Теодоры Копыстянської, 1858-1906). Был тіж уйком священника Іоанна Хризостома Дуркота (1870-1931)⁹ а його інчым двоюрідным братом был священник Димитрий Хыляк (1866-1955)¹⁰, долголїтній парох в Ізбах і лемківській релїгійний і політичний діяч.

Перед рукоположыньом (1866) през єпископа Тому Полянського оженил ся Владимир з Ангелином (20 IV 1846-1---), дівком отця Петра Дуркота (1800-1868), пароха в Ізбах. Першом парохієм отця Хыляка были Долины, але уж два роки пізнійше, по

(вр. 1863), Анатоля? (1867-1868) і Петра (1867-1911). Женом того остатнього была Корнелія Руди і мали они штонайменче троє діти: Владимир (1892), Адам (1893) і Йосиф (1894). Інформації передал Jim Stamm.

⁵ Адмініструвал він парохію в Бонарівці (1864-1865) і в Близьніці (1866-1873) і такой был парохом в Новиці (1873-1880) і Тихани (1880-1885), де гмер в молодім віку. Dmytro Blażejovskij, *Historical Šematism...*, с. 889. Женатий был з Марієм Юцакевич з котром мал сына Теодора вродженого в Новиці в 1878 року. Про їх інчы діти не знаме. Інформації передал Jim Stamm.

⁶ Был він адміністратором парохій в Долинах, Злоцкым і Поворознику, а пізнійше парохом в Воли Цеклиньскій (1873-1894) і дукольскым деканом (1885-1894). Dmytro Blażejovskij, *Historical Šematism...*, с. 631. Мали они (межде інчыма?) сына Іоанна Хризостома Дуркота (1870-1931?), пізнійшого священника, котрого женом была Юлія Меншіньска. Інформації передал Jim Stamm.

⁷ Был він адміністратором в Лоси (Горлиці) і пізнійше парохом в Ліпшынах (1855-1873) і Фльоринці (1873-1888). Dmytro Blażejovskij, *Historical Šematism...*, с. 824. Мали они (межде інчыма?) тоти діти: Єфроска (вр. 1856), Лев (1858-1859), Анастазія (1859), Гонората (1861) і Михал (1874). Інформації передал Jim Stamm.

⁸ Сестра отця Ігнатія Хыляка Юліянна выпшла замуж за газду в Вірхомлі, Пантелеймона Гнатишака. Мали они пятьох сынїв: Штефан (вр. 1844), Михал (1846), Антоній (1849), Йосафат (1952) і власне Гавриіл. Інформації передал Jim Stamm.

⁹ Його няню о. Тит Дуркот женатий был з Юліянном Хыляк, сестром Владимира. Інформації передал Jim Stamm.

¹⁰ Його няню Василь был братом о. Ігнатія (мамом была Пелагія Ярошак). Інформації передал Jim Stamm.

смерти тесця, назначено го адміністратором в Ізбах. Одтамале пришло до Бортного (1870), де як ся здає вродило ся осмеро його діти але на жаль троє тіж ту гмерло. Вшыткых діти мал еденадцетеро але лем осмеро з них пережыло дитячы роки. Здає ся, же в Долинах вродили ся Мирослав¹¹ і Віктор. В Ізбах вродила ся Віра (15 IV 1869), а в Бортным решта діти: Іполит (4 V 1871),¹² Нестор (13 V 1873), Софія (1 VII 1874), Владимір (1876-1962),¹³ Теофіль (23 V 1878-17 I 1879), Надія (16 XII 1879), Любов (1 XII 1881), Орест (19 IV 1884-23 V 1885) і Сергій (31 VIII 1888-11 I 1890).

¹¹ Вывчыл ся на учителя і працувал в Мшані. Початком I Сьвітової Війны арештуваний і посланий до Талергофу. В 1915 року з лагру одосланий до війська (в Кракові). Дальша його доля не є знана. Роман Мирович, *Именной указатель жертв австро-мадярского террора в Прикарпатской Руси 1914-1918 гг. Буквы С.Т.У.Ф.Х.Ц.Ч.Щ.Э.Ю.Я* [pdf] (Львов, 1971): [169].

¹² В 1891 році закінчыл гімназію в Яслі. Пішов слідами вітця і в січні 1896 рока был рукоположений. В лютым 1896 рока назанчено го на парохію в Сокалі, здає ся, же лем на коротко [„Хроника,” *Вістникъ Перемысской Епархіи* нр. 2 (Перемисьль, 1896): 10] През першы два роки был згідні з єдным джерелом помічником пароха [Dmytro Blažejovskyj, *Historical Šematism ...*, с. 889.] а згідні з інчым парохом [Юрій Степик, “Історія Нагусвич – Родинного села Івана Франка (до кінця XVIII ст.),” *Дрогобицький краєзнавчий збірник* 9 (Дрогобич, 2005): 28] в Нагусвичах Выжніх в Дрогобыччыні а в 1898 році обнял адміністратуру парохії в Літині, де власне гмер парох, його стрыко отець Константин і де правдоподібні мешкала його мама. Уж одначе в 1899 році назначено го асистентом пароха в Старым Самборі а в 1901 році остал катехетом в Самборі. Релігії вчыл там през понад чвертку віку але утримувал звязкы з Лемковином. 13 VII 1908 рока побіч латинских священників правил службу божу “Na Puszczu” в Дуклі в часі кермепу по посвячынню там нового костела. [о. Krystyn OFM, “100-lecie poświęcenia kościoła ‘Na Puszczu’,” *Nowy Przegląd Wschepolski* 15:9/10 (Gorzów Wielkopolski, 2008): 46.] Початком I Світової Війны *Діло* (13 і 21 VIII, 1914) і *Słowo Polskie* (8 VIII 1914) подали вістку о його арештуванню, але не было то правдом. [Роман Мирович, *Именной указатель жертв австро-мадярского террора в Прикарпатской Руси 1914-1918 гг. Буквы С.Т.У.Ф.Х.Ц.Ч.Щ.Э.Ю.Я* [pdf] (Львов, 1971): 168] Разом з (Лемками?): Онуфриєм Ткачом і Романом Юрчакевичом провадил бізнес “Ryżnysa” (Wytwórnia towarów kościelnych). Існувал він од 1892 рока а працувало в ним 11 осіб. [Księga adresowa przemysłu, handlu i finansów 1922 (Warszawa, 1922): нр 17858.] На пенсію перешол деси перед 1928 роком, але аж до смерти вчыл релігії.

¹³ Скінчыл правничы студії і іщы перед I Світовом Війном был судьом в Самборі. 21 VIII 1914 рока *Діло* подало, же піддано його домовому арештови але він сам тому пізнійше заперчал. Был остатнім сеньором Ставропігійского Братства. Похоронений на Лычаківськым Цминтарю. Роман Мирович, *Именной указатель жертв австро-мадярского террора в Прикарпатской Руси 1914-1918 гг. Буквы С.Т.У.Ф.Х.Ц.Ч.Щ.Э.Ю.Я* [pdf] (Львов, 1971): [167].

рилицьом писал отец Хыляк: “Малолѣтная жениха заключила супружество съ соглашеніемъ ей отца Стефана Туза данным устно на дню 19/31 мая [1]888 въ присутствіи Василя Шкурата и Димитрія Воробля свидителей.”¹⁵ Суд давал позволенія товды коли отец молодой (або молодого коли был молодший од нареченой) не жыл. По латині додавано перед іменом отця *p.d.* (*post delictus*) а в книзі супружеств отец Хыляк записувал: „Малолѣтная отданиця предложила соизволеніе на сіе супружество изъ стороны ц.к. Суда пов. в Горлицяхъ отъ дня 10 лютого [1]891 ч 1682.”¹⁶

Цікавим є додати, же хоч в Бортным тоты позволенія сут не-омало під каждым паром записаном в книзі супружеств то в книгах з інчых сел здаряют ся рідко.¹⁷ Сам отец Хыляк рідко коли їх записувал коли был парохом в Ізбах. Цы то власне в Бортным стал ся таким порядным урядником? Тіж за послугы отця Хыляка по раз перший придбано в Бортным церківну печатку з написом в кирилиці.

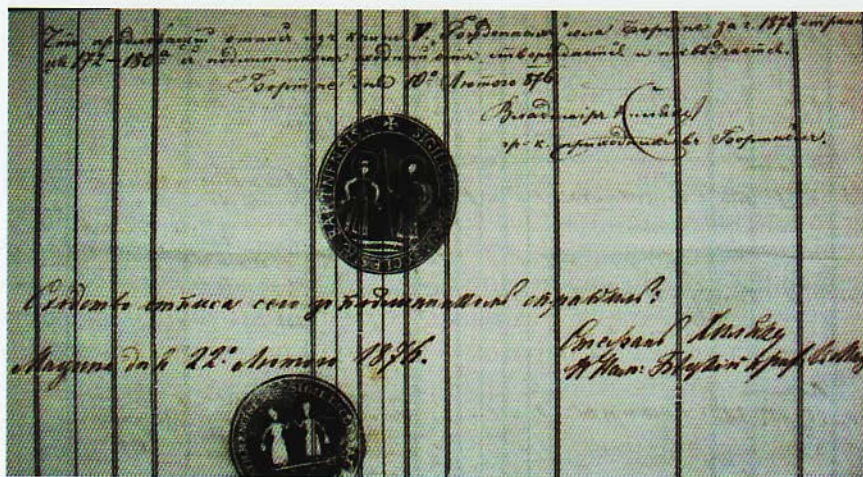

¹⁵ Ходило ту о Олену Туз, 19 котра виходила за муж 24 VI 1888 року за Андрия Воробля, 27.

¹⁶ Ходило ту о Єву Стеранку, 20 котра виходила за муж 15 II 1891 року за Павла Доклю, 25.

¹⁷ Записки з ряду інчых сел презирл і подав мі конклюдзій Jim Stamm за што йому ту дякую. Згадує він, же церківны записки з Климківки мают часом осібну картку додану з деси 20 звыданями котры ставляно молодому. Ходило як ся здає о спеціальне доходжыня коли думано, же молодий мал уж діти або мал штоси спільного з кимси інчым з родини нареченой.

Візитаций деканальних, про котры отец Хыляк згадувал в парохіяльних книгах власне кирилицьом по рускы, не было за часів його душпастирування дуже але за то кожду перевел інчий декан: 29 II 1873 отец Філярет Кролевскій (1813-1878) парох в Устю Руском, 23 VI 1879 року отец Віктор Саламон (1829-1913) парох в Высовій і 2 V 1885 згаданий уж брат бортняньского пароха отец Штефан Хыляк парох в Мацыні Великій.

Згідні з актом надання землі селянам выкуплене мало быти *meszne*, отже оплата в зерні складана священникови за одправляння службы. В практиці одначе до того долго не дішло. В січни 1866 рока група хлопских послів піднесла справу выкупління мешного але ся тому протиставили священники. Бортне было едным з сел, котры в тым часі подали до сойму в тій справі петицію.¹⁸ Крайовий Сойм згодил ся на выкупління мешного аж в 1872 року. По выкупліню тоты грошы створили капітал, котрий в Бортным за отця Хыляка в 1879 році вартал 661 рыньских злотых і 88 корон, з котрой то сумы бортняньскій парох доставал кожду рока 5 процентову дивіденду. Згідні з Правом Конгруа (Kongrua-Gesetze), котре регулювало стосунок державы до церкви, парохове достава-

¹⁸ Stenograficzne sprawozdania galicyjskiego Sejmu krajowego z roku 1865/6: 45 posiedzenie 3^{ciej} sesji z dnia 8 marca 1866 ([Lwów, 1866?]): 918, petycja nr 1928.

ли тіж заплату од державы (звано ей доплатом до Конгруа), котра в припадку бортняньского пароха в 1879 році вартала 168 злотых і 87 корон.¹⁹ До того вшыткого до парохії належала тіж земля.

В 1870 році основано в Горлицях запомогову організацію під назвом Towarzystwo Zaliczkowe, котре мало „zastępstwo (Nebensstelle) Banku austro-węgierskiego na powiat gorlicki.” До кінця 1897 року мало оно 1189 членів, в тым 586 газдів.²⁰ Отец Хыляк прибувал нагваряти Бортнян вступати в ряди той організації і корыстати з пожыток, але як ся здає не вшыткы ішы товди розуміли о што в таким бізнесі ходит. Подібно декотры Бортняне пожычали грошы з касы ци ім їх треба было, ци ні. Розыйты ся мала тіж здумана інформация же каса впаде і грошы не треба буде оддавати. Декотры взяли пожычку заставляючы свою землю і пару таких Бортнян в тот спосіб стратило газдівку.²¹ Незнаний з імена Бортнян писал: “Коли-б не Америка, пята часть села була би зійшла на жебри!”²²

Літературний дебют отця Хыляка мал місце в 1872 році (отже два роки по обнятю парохії в Бортным), коли то во Львові напечатано його оповіданя “Польскій патріотъ.”²³ Отже отец Хыляк написал векпіст зо своїх неомало 50-тьох оповідань і повісти власне в Бортным. Не є вантпливости што його обсервації і досвідчыня в селі і околици мали вплив на його літерацку творчіст. В творі “Кусникъ жизни людской” споминал бортняньску околицю Магуру і Дзямерскій ліс а в 1892 році напечатал оповіданя о бескіднику Сипку.²⁴

¹⁹ Схематисъ всего клира руского-католического Богом спасеной Епархii Перемышльской на годъ отъ рожд. Хр. 1879 (В Перемышлі, 1879): 95.

²⁰ Narcyz Ulmer, *Statystyka Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych w Galicyi z W. Księstwem Krakowskiem i Sprawozdanie Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych za rok 1897* (Lwów, 1898): 6, 118.

²¹ Долги і ліцитації маєтків были великим проблемом не лем в Бортным. В Горличчынї од 1873 до 1883 рока мали місце 152 ліцитації, а в Галичинї понад 23 тисячы! Tadeusz Pilat, „Licytacje sądowe posiadłości włościańskich i małomiejskich w latach 1880-1883 włącznie z poglądem na lata dawniejsze począwszy od roku 1873,” *Wiadomości Statystyczne o Stosunkach Krajowych* 8:1 (Kraków, 1883): 142, 145.

²² Бортнянин, „З Ансові, Конн.” *Свобода* 18:51 (Jersey City, N.J., 1910): 4.

²³ Helena Duć-Fajfer, *Literatura łemkowska w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX wieku*, Prace Komisji Wschodnioeuropejskiej PAU 7 (Kraków, 2001): 182.

²⁴ На жаль не повело мі ся дійти до тексту Хыляка, котрий напечатал він під псев-

Сипко мал походити з Мащыны Велікой але мал мати своє хоронище на Корнутах. Роман Раінфус мал його за твір літературной фантазіі Владимира Хыляка.²⁵ Про Сипка писали тіж інчы авторы, але власне в формі балад і красной літературы. Не маме джерельных інформаций про існування такого бескідника. Інтересуючым є спомнути, што в Росіі голосно было о Сипку, ловком авантюристе, занимавшемся со своей шайкой подделкой денежных документов. Підшывал ся тот Сипко під австрийского графа, котрий мал ся звати Johan Alexander Moszyński,²⁶ то зас під підпоручника Скорякова, то під богатого українського земского властителя І.А. Слипка (не Сипко). Арештувано го в 1860 році і суджено в Санкт Петербургу при барз великым зацескавліню публікі.²⁷ Неодолго влазала ся книжка *Мнимый капитан Слипка*, а Ніколай Некрасов (1821-1877) розславил го в поематі “Кому на Руси жить хорошо,” котрий писал з перервами од 1863 до 1876 року. По вказаню ся того поемату російскы селяне зачали купувати портреты того преступника, котрий стал ся народным геройом.²⁸

Ставляно тіж тезу, же отец Хыляк нич не выдумувал а же лем коповал свѣт котрий виділ, подібні як робил то Антон Чехов.²⁹ Не ходит ту лем о його нечисленны і невелекы спомины але з тых згадайме твір *Рыбы* в котрым писал о своїх шкільных часах пропонуючы чыгачови представити їх в *повѣстеписательской одежѣ*.³⁰ В інчым автобіографічным творі *Мой Блаженной памяти дякъ* (*Характеристика вымершего поколѣня*) писал він о старым дяку, котрого ту называт Єфремом, а з котрым співпрацувал през 12

донимом Єронимъ Анонимъ: “Сипкова поляна и заручины в болотѣхъ,” *Временникъ Института Статистическаго* 1892 (Львовъ, 1891): 102.

²⁵ Roman Reinfuss, *Śladami Łemków* (Warszawa, 1990): 104.

²⁶ Мал він подібно, будучы вояком австрийской арміі, вбити в часі поединку поручника, котрий звал ся Zygmunt Sapieha, забрати його грошы і втечы до Росіі чого не даст ся потвердити.

²⁷ “Современная Лѣтопись: Петербургскія Замѣтки III,” *Библиотека для чтенія* 27 (Санктпетербургъ, Май 1860): 39-43.

²⁸ В.И.Чичеров, *Русское народное творчество* (Москва, 1959): 434.

²⁹ Andrzej Ksenicz, “Wołodymyr Chylak – zapomniany dziejopis beskidzki,” в: Marian Ściepuro, ред., *Literatura Słowian Wschodnich: tendencje rozwojowe i przewarżościowania* (Zielona Góra, 1999): 15.

³⁰ Helena Duć-Fajfer, *Literatura łemkowska* ..., с. 126.

років.³¹ Можна ту сміло ставляти тезу, що прототипом того дяка был Григорий Пелеш (гм. 1892?), котрий был долголітнім дякоучителем в Бортным. Подібні як Хыляковий Єфрем закінчыл Пелеш Дякоучительскій Інститут в Перемишли, де вчено релігії, німецькой, руской і польской мовы, георграфії, природы, рахунків, льогікы, методикы навчання і церквіного сьпіву.³² Здає ся, што до Бортного пришол він зо Смереківця де в 1843 році вродил ся його сын, пізнійший єпископ Юліян (1843-1896). Мал тіж Пелеш веце діти, а векшіст з них вродила ся в Бортным, де Григорий дал початок тій славетній родині. Мамою Пелешы, а женом Григория была Йоанна (1820-1884), дівка отця Теодозия Щавиньского (1786-1835), пароха Ретсова і Марії дівкы отця Вендзиловича, пароха в Незнаєвій. Мал отже Григорий Пелеш родинны повязаня і осьвіту што давало йому спеціальну позицію в селі, подібні до той яком тішыл ся літературний дяк Єфрем.

Отец Хыляк перевюл векшіст жытця на Лемковині і так акция як і герої його повісти і оповідань походять в векшости з Лемковины.³³ Розвиваючы тему автобіографічных елементів його творчости можна бы ся додумувати, што будучы так близко описуваного сьвіта, а властиві будучы його частю, отец Хыляк міг не лем в автобіографічных творах але тіж в своїх повістях і оповіданях давати автобіографічны елементы.

Парохам давано урляпы (4-6 тыжні) переважні для ратування здравя. Мусіли они представити засьвідчєня од лікаря і згоду (на папери) інчого священника, же ся буде опікувал вірними з парохії з котрой парох потрібує выхати.³⁴ Парох іхаючий на лікування мал обовязок правити службу штонайменче в неділі і сьвята.³⁵ Згадайме же як уж был він парохом в Бортным, поїхал

³¹ Helena Duć-Fajfer, *Literatura lemkowska ...*, с. 128.

³² Галина Щерба, *Розквіт і трагедія Лемківщини* (Львів, 2011): 34.

³³ Helena Duć-Fajfer, *Literatura lemkowska ...*, с. 207.

³⁴ Ішы 10 VI 1875 рока кстил отец Хыляк в Бортным Теодоску Гнатович, але наступны два хрещєня перевели його братя о. Константин (I VII Петро Мадзік) і о. Стефан (16 VII Іван Хвалик). Вроджену 18 VII Анну Борошович кстил о. Владимир але аж 26 VII. Видно, же на него чекано бо переважні хрещєно діти скоро (того самого дня коли ся вродили або на другий ден).

³⁵ Andrzej Gil, "Działalność duchowieństwa greckokatolickiego dekanatu muszyńskiego (1848-1914)," *Almanach Muszyny* 2003 (Muszyna, 2003): 119.

о. Хыляк з вітпцом на курацію до Карльсбаду/Karlovy Vary в червці 1875 року.³⁶

Nr. 141.				
CARLSBADER CURLISTE.				
Ausgegeben Sonntag den 27. Juni 1875.				
Fort- schritt- Zahl.	An- zahl.	Name und Charakter.	Wohnung.	Fort- schritt- Zahl.
7043	28. Juni	Herr Johann Emil-Markowicz, Student am Belgrad	3 Lamm, Markt	1
7044	" "	Herr Eugen Chylak, gr. kath. Pfarrer aus Wis- chewitz in Galizien mit Sohn		
7045	" "	Herr Wladimir Chylak, gr. kath. Pfarrer aus Bukowina in Galizien	Diadem, Gewandhaus.	2

В своїй повісті *Смерть и жена от Бога* призначены "послал" о. Хыляк свогого головного героя і нарратора власне до Карльсбаду і його словами оповідає:

"(...) И на концертах Тирольчиков в красной воді и на продукциях гимнастичных япончиков в курсалоні, и на выставкѣ картин в почтовом домѣ и на концертах филгармоничных и на русских прелекциях Тургенева и покойного князя Толстого, в кофейни Пупа и в православной церкви и в англиканской молитовнѣ, и в протестантской киркѣ, - всюду я был. (...).³⁷

І далій, згідні зо своїма русофільськыма переконаннями, "послал" тіж отец Хыляк свогого героя на Петрову гору, подібно (неофі-

³⁶ *Carlsbader Curliste* nr. 141: Ausgegeben Sonntag den 27 Juni, 1875, с. 2. Рік вчаснійше, тіж в червці отця Ігнатія возил там сын Штефан. *Carlsbader Curliste* nr. 101: Ausgegeben Sonntag den 14. Juni 1874, с. 2. Медже 1854 а 1917 роками в Карльсбаді было на курації парунадцятьох греко-католицьких священників, в тым лем еден інчий з Лемковины: Плато Губчак, парох в Чертежи (1883). Списки госты находят ся в Kramerius, <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/Welcome.do>

³⁷ Іероним Аноним, *Смерть и жена от бога* призначены: *повість* (Yonkers, N.Y., 1958): 20.

цияльні?) названу так в чест царя Петра Великого, де з любопытством и удовольствием прочитал я в кореннонімецком краї русскы стихи, помещенны на пропаятной досці в честь того отродителя России.³⁸

Під конац серпня і на початку жолтня 1891 рока священник Владимир Ляховскій зо Станіславовской Єпархії³⁹ перевюл два похороны в Бортным. Де был товды отец Хыляк? Уж вчаснійше (30 VI 1891) писал він з Бортного до редакції *Временника*: „(...) Гуморесок ся од мене не сподівайте, не можу придумати підходячого сюжету, а по друге - гумору в мене уж не є; його уж давно псы по цілым сьвіті розтягнули.“⁴⁰ Отже дуже ся змінило в його жыттю од 1880 рока, коли напечатал ряд дописів „Юморъ у Лемковъ“, в котрым підкрислял, же ся вродил серед Лемків, од дітинства серед Лемків мешкал і надіял ся, або ліпше боял ся, же медже нима гмре.⁴¹ В 1891 році потрібувал зміны.

На парохії розписувано конкурсы і могли ся на них подавати священники. Такой і отец Хыляк подал ся на парохію в Літинії. Ци не было для нього парохії на Лемковині? 12 IV 1892 рока в писаным в Бортным листі до редакції *Временника* отец Хыляк сам себе зьвідувал ся: „Ци на новій парохії буде мі легше жыти, то велике зьвіданя, бо я той парохії нияк не знам, а звязал єм ся з ньом так як декотры женят ся з оголошыня.“⁴² 28 III 1892 рока біцкій декан о. Діонісій Добрянскій (1825-1901) вписал в борт-

³⁸ Иероним Авоним, *Смерть и жена от бога назначены...*, с. 21. На страни “Karlový Vary – pravoslavný kostel sv. Petra a Pavla,” <http://www.pamatkyaprirodakarlovarka.cz/karlový-vary-pravoslavný-kostel-sv-petra-a-pavla/> пише ся: “(...) Ve zdi terasy schodiště proti Sadové ulici je zapuštěn bronzový reliéf sochaře M. Hillera, zpodobňující ruského cara Petra I. při stavbě domu „U páva“ v roce 1711, zřízený na památku jeho pobytu v Karlových Varech.(...)“ За Хылякових часів мусіл він быти в ліпшым стані, бо там приїжджало дуже богатых Росиян, за справом котрых побудувано прекрасні прикрашену православну церков.

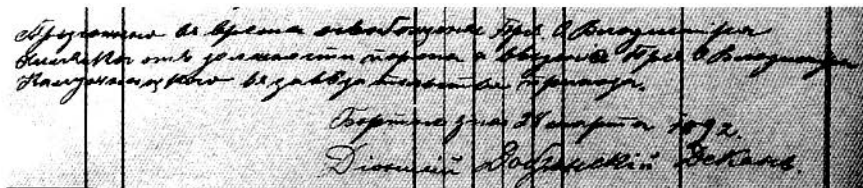
³⁹ Ци його приїзд до Бортного мал штоси спільного з тым, же Бортнян о. Юліян Пелеш был до 1891 рока станіславовскым грекокатолицкым єпископом?

⁴⁰ Лист в українскым перекладі напечатал Иван Красовський, „Володимир Хыляк: співець зелених Бескидів,” *Лемківський календар* 2003 (Львів, 2003): 58. Лемківскій переклад мій.

⁴¹ В. Нелях, „Юморъ у Лемковъ,” *Родимый листок* 2:2 (Черновцы, 1880): 189.

⁴² Лист в українскым перекладі напечатал Иван Красовський, „Володимир Хыляк: співець зелених Бескидів,” ..., с. 58. Лемківскій переклад мій.

нянській книзі гмершых, же отця Хыляка освобождено з бортнянской парохіі, котру перенял отец Владимир Калужняцкій (1861-1934), але отец Хыляк был в Бортным штонаймече до 12 IV 1892 рока, бо хворіл і не міг ся перенести.

На новій парохіі мал дуже працы. Нарікал в листі з 25 V 1892 рока,⁴³ же парохія в Літиніі в неладі. Заседно мусіл звертати ся в ріжних справах до староства, деканату і консисторії. Як мал вільну хвилю, то хтіл одпочати і не барз мал охоту писати. Не смотрячы на того, написал якисе мале і слабе (як сам його оцінял) оповіданя, бо не хтілю му ся думати, жебы штоси мудрійше написати, а на должше оповіданя не мал ани волі, ани часу. На початку 1893 рока зас хворіл, але в квітни станул дакус на ноги і пізнійше зас писал, о чым споминал в листі з 21 IV 1893 рока.⁴⁴

Нова парохія виявила ся для отця Хыляка нещесливом. Хворіл там, был слабый і такой гмер 25 VII 1893 рока, отже лем два дни перед своїма пядесятыма уродинами. Тота предвчасна смерт была для родини не лем емоційональным шоком, але певно тіж спричыныла фінансовы трудности. Ци было то припадком, же в 1894 році перешол до Літиніі Хыляків брат Контантин? Він одначе тіж там не послужыл долго, бо гмер в Літиніі лем штыри роки пізнійше.

⁴³ Лист в українськым перекладі напечатал Иван Красовський, „Володимир Хыляк: співець зелених Бескидів,” ..., с. 59.

⁴⁴ Лист в українськым перекладі напечатал Иван Красовський, „Володимир Хыляк: співець зелених Бескидів,” ..., с. 60.